

ผลของการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน ต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่น

Effect of Self-efcacy Enhancement on Breastfeeding Among Adolescent Mothers

มนัสชนกท์	กุลพานิชย์*	Manatchanok	Kulaphanich*
บ้งอร	ศุภวิทิตพัฒนา**	Bungorn	Supavitpatana**
นงลักษณ์	เฉลิมสุข***	Nonglak	Chaloumsuk***

บทคัดย่อ

มารดาวัยรุ่น อาจขาดความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มารดาวัยรุ่นที่มีสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่ำอาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเต็มที่ การศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ 6 สัปดาห์หลังคลอดในมารดาวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นจำนวน 44 ราย ที่มารับบริการที่แผนกหลังคลอด โรงพยาบาลบ้านโป่ง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 22 คน นำมาจับคู่ให้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือในการดำเนินวิจัย ได้แก่ แผนการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเต็มตัว วิดีทัศน์ตัวแบบสัญลักษณ์ ชุดภาพพลิกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ภาพการ์ตูนใช้แทนคำพูด และหนังสือ “ให้ลูกกินนมกระป๋องแน่ใจหรือ” ส่วนที่ 2 เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และแบบประเมินการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

มารดาวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเต็มที่ 6 สัปดาห์หลังคลอดมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

คำสำคัญ: การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเต็มที่ มารดาวัยรุ่น

*พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช ราชบุรี
 * Registered nurse, Boromrajonani College of Nursing Jakreerat, Ratchaburi, m.kulaphanich@gmail.com
 ** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
 *** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 *** Lecturer, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

Abstract

Adolescent mothers may lack confidence in their ability to breastfeed their infants. Adolescent mothers with low breastfeeding self-efficacy, may not have been successful with exclusive breastfeeding. The purpose of this quasi-experimental research was to examine the effect of self-efficacy enhancement on exclusive breastfeeding at 6 weeks among adolescent mothers. The subjects consisted of 44 adolescent mothers admitted into the postpartum ward at Banpong Hospital in Ratchaburi from March to July 2016. They were selected using the inclusion criteria and equally divided into the control and experimental groups with twenty-two in each group, as a matched pair design. The research instruments consisted of 2 parts. Part 1 included the breastfeeding self-efficacy enhancement plan, a video presenting a symbolic model, a breastfeeding flip chart, a comic chat used instead of words, and the book “Hai Look Kin Nom Kra Phong Nae Jai Reu” (Are you sure you want to give your baby formula milk). Part II included a breastfeeding self-efficacy questionnaire and the exclusive breastfeeding questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics and the Chi-square test.

Results of the study revealed that:

The adolescent mothers in experimental group had significantly higher exclusive breastfeeding rate at 6 weeks than that of the control group ($p < .001$)

Key words: self-efficacy enhancement, exclusive breastfeeding, adolescent mothers

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การคลอดบุตรในมารดาวัยรุ่นพบได้ร้อยละ 11 ของอัตราการคลอดบุตรทั่วโลก (World Health Organization [WHO], 2014) จากรายงานของสำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย สำนักงานกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2556-2558 พบว่าอัตราการคลอดบุตรของมารดาวัยรุ่น 44.8 คน ต่อสตรีวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี พันคน และ 1.5 คน ต่อสตรีวัยรุ่นอายุ 10-14 ปี พันคน (Bureau of Reproductive Health, Department of Health, Ministry of Public Health, 2015) การเปลี่ยนแปลงที่ยังไม่สมบูรณ์ในสตรีวัยรุ่น ส่งผลให้การตั้งครรภ์และคลอดบุตรในมารดาวัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อภาวะสุขภาพทั้งมารดาและบุตร ได้แก่ เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ร่วมกับความดันโลหิตสูง โลหิตจาง การตกเลือดหลังคลอด (Neal, Matthews, Frost, Fogstad,

Camacho, & Laski, 2012) บุตรมีน้ำหนักตัวน้อย คลอดก่อนกำหนด และทำให้เกิดการเสียชีวิตของทารกได้ (Cunnington, 2001) ในระยะยาวยังส่งผลให้มีการเจริญเติบโตด้านร่างกายและพัฒนาการทางสติปัญญาต่ำกว่าบุตรที่เกิดจากมารดาผู้ใหญ่ (Borba & Valentini, 2015)

การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีประโยชน์ต่อมารดา วัยรุ่นและบุตรหลายประการ โดยการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจะช่วยส่งเสริมการหดตัวของมดลูก จึงป้องกันการตกเลือดหลังคลอดและส่งเสริมให้มดลูกกลับเข้าสู่สภาวะปกติในอุ้งเชิงกรานได้เร็วขึ้น (Abedi, Jahanfar, Namvar, & Lee, 2016) ในน้ำนมมารดามีคุณค่าทางสารอาหารและภูมิคุ้มกันที่จำเป็นสำหรับบุตร จึงช่วยลดโอกาสการติดเชื้อและลดความรุนแรงจากการเจ็บป่วยของบุตร (Horta, Victora, & World Health

Organization, 2013b) นอกจากนี้การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ยังเป็นการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างมารดาและบุตร จึงช่วยให้บุตรมีการเจริญเติบโตมีพัฒนาการที่สมวัย และมีเซาว์ปัญญาดี (Horta, Victora, & World Health Organization, 2013a) ดังนั้น การส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่น จึงมีความสำคัญ เพื่อสร้างเสริมภาวะสุขภาพที่ดีของมารดาวัยรุ่นและบุตร จากการสำรวจสถิติอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2548 - 2555 พบอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของทุกประเทศทั่วโลกร้อยละ 41 (The United Nations Children's Fund [UNICEF], 2013) และจากการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2559 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2558 - มีนาคม 2559 พบอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพียงร้อยละ 23.1 เท่านั้น โดยมีมารดาวัยรุ่นรวมอยู่ในสถิตินี้ด้วย (National Statistical Office, 2016) ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้มีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน้อยกว่าร้อยละ 50 เกณฑ์ที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้มีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวน้อยกว่าร้อยละ 50 (Bureau of Policy and Strategy Ministry of Public Health, 2015) การเป็นมารดาวัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมยังไม่เทียบเท่าผู้ใหญ่ อาจส่งผลให้เกิดปัญหาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

จากการทบทวนวรรณกรรม พบปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่น ได้แก่ การตั้งครรถ์ขณะที่ยังไม่พร้อม ทำให้ไม่ได้วางแผนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา (Maehr, Lizarraga, Wingard, & Felice, 1993) การขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่ และรู้ว่าอาจมีน้ำนมไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงบุตร (Durham Region Health Department, 2012) การขาดทักษะในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เมื่อนำทารกเข้าเต้า และเอาออกจากเต้านมไม่ถูกวิธี ทำให้เจ็บหัวนมขณะให้นมบุตร (Smith, Coley, Labbok, Cupito, & Nwokah, 2012) นอกจากนี้ มารดาวัยรุ่นยัง

กังวลใจกับภาพลักษณ์ของตนเองค่อนข้างมาก เข้าใจว่าการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจะทำให้เต้านมหย่อนยาน (McNeely & Blanchard, 2009) จากปัจจัยดังกล่าวล้วนแล้วแต่ส่งผลให้มารดาวัยรุ่นขาดความมั่นใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งการรับรู้สมรรถนะแห่งตนนั้นมีความสำคัญอย่างมาก ในการสร้างความมั่นใจให้กับมารดาวัยรุ่นในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาให้ประสบความสำเร็จ และจะส่งผลให้อัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพิ่มสูงขึ้น

การรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ Bandura (1997) หมายถึง ความเชื่อมั่นในความสามารถของแต่ละบุคคลว่าตนเองสามารถปฏิบัติพฤติกรรมนั้นได้สำเร็จ โดยการส่งเสริมผ่านแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง คือ 1) ประสบการณ์ที่เคยประสบความสำเร็จด้วยตนเอง (performance accomplishments) การที่บุคคลประสบความสำเร็จในพฤติกรรมนั้นด้วยตนเองซ้ำๆ จะส่งผลให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถปฏิบัติได้สำเร็จ 2) การได้เห็นตัวแบบหรือประสบการณ์จากผู้อื่น (vicarious experiences) การที่บุคคลได้เห็นบุคคลอื่นที่มีความคล้ายคลึงกับตนเอง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ก็จะคล้อยตามว่าตนเองสามารถปฏิบัติพฤติกรรมนั้นได้เช่นกัน 3) การชักจูงด้วยคำพูด (verbal persuasion) การพูดชมเชยให้กำลังใจ เป็นการเพิ่มแรงเสริมในการปฏิบัติ และเป็นการชักจูงให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติพฤติกรรมนั้นได้ และ 4) สภาวะด้านร่างกายและอารมณ์ (physiological and affective states) การตอบสนองของร่างกายเมื่อเผชิญกับความเครียด หากบุคคลมีความรู้สึกสุขสบาย ผ่อนคลาย อาจส่งผลให้การรับรู้สมรรถนะแห่งตนเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาของ Pentecost & Grassley (2013) พบว่าการที่มารดาวัยรุ่นได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจะช่วยให้มารดาวัยรุ่นเกิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ต่อเนื่องและยาวนานยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า การรับรู้สมรรถนะแห่งตนนั้นมีความสำคัญและช่วยสร้างความมั่นใจให้กับมารดาวัยรุ่นในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเป็นอย่างมาก และจะส่งผลให้อัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพิ่มขึ้น

ถึงแม้ในประเทศไทยจะมีการศึกษาการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา แต่เป็นการศึกษาในมารดาวัยผู้ใหญ่ที่ผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง (Budsangdee, Kantaruksa, & Chareonsanti. 2013) ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างจากมารดาวัยรุ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่น โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ (Bandura, 1997) ผ่านแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง โดยเริ่มให้การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนขณะอยู่โรงพยาบาล และต่อเนื่องจนถึง 6 สัปดาห์แรกหลังคลอด ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมารดาวัยรุ่น ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับพยาบาลผดุงครรภ์และบุคลากรทางด้านสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และทำให้มีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อสุขภาพของมารดาและบุตรซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวยุติ 6 สัปดาห์หลังคลอดในมารดาวัยรุ่น ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการพยาบาลตามปกติ และกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างเดียว

สมมติฐานการวิจัย

มารดาวัยรุ่นกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนร่วมกับการพยาบาลตามปกติมีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวยุติ 6 สัปดาห์หลังคลอดมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลปกติ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาผลของการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่น โดยสร้าง

แผนการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ Bandura (1997) ผ่าน 4 แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง 2) การได้เห็นตัวแบบหรือประสบการณ์จากผู้อื่น 3) การชักจูงด้วยคำพูด และ 4) สภาพร่างกายและอารมณ์ ซึ่งภายหลังที่มารดาวัยรุ่นได้รับการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ดังกล่าว คาดว่ามารดาวัยรุ่นจะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ชนิดสองกลุ่มวัดหลังการทดลอง (two groups posttest only design) เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ มารดาวัยรุ่นที่มาคลอดบุตรคนแรก ที่โรงพยาบาลบ้านโป่ง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติ ดังนี้ อายุ 14-19 ปี คลอดบุตรครบกำหนดและคลอดปกติ มารดามีหัวนมปกติ มารดาและบุตรไม่มีภาวะแทรกซ้อนและบุตรอยู่กับมารดา มีคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับน้อยหรือปานกลาง และมีโทรศัพท์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลและสื่อสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยกำหนดอำนาจการทดสอบ (power analysis) ที่ .80 มีขนาดอิทธิพลของกลุ่มตัวอย่าง (effect size) ที่ .50 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (Burn & Grove, 2005) ได้ขนาดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 22 ราย แล้วนำมาจับคู่ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยพิจารณาองค์ประกอบคือ ระดับคะแนนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และอายุของมารดา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วย

นมมารดาของมารดาวิจัยรุ่น วิดีทัศน์ตัวแบบสัญลักษณ์ และภาพการ์ตูนใช้แทนคำพูด ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้กับมารดาวิจัยรุ่นที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ราย เพื่อประเมินความเข้าใจในเนื้อหาความเหมาะสมของลำดับขั้นตอน และ 2) ชุดภาพพลิกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย และหนังสือ “ให้ลูกกินนมกระป๋องแฉใจหรือ” ของ Breastfeedingthai ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้โดยไม่ได้มีการดัดแปลง จึงไม่ได้นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาวิจัยรุ่น ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว อาชีพ และรายได้ 2) แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ของ Jintrawet, Somboon, & Thongsawat (2010) ผู้วิจัยนำไปใช้เพื่อการติดตามประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของมารดาวิจัยรุ่น ผู้วิจัยไม่ได้มีการดัดแปลงแบบสอบถาม จึงไม่ได้นำไปมาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และ 3) แบบประเมินการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ 6 สัปดาห์หลังคลอด ผู้วิจัยนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการทดสอบซ้ำ (test-retest reliability) ได้เท่ากับ 1.00

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะกรรมการจริยธรรมโรงพยาบาลบ้านโป่ง พร้อมทำหนังสือขออนุญาตในการรวบรวมข้อมูลต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านโป่ง เมื่อได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ ผู้วิจัยได้ขอให้พยาบาลประจำแผนกหลังคลอดช่วยคัดกรองกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คุณสมบัติ และให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่าง บิดามารดา หรือผู้ปกครอง อ่านคำชี้แจงการเข้าร่วมวิจัย และอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าการเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปด้วยความสมัครใจ สามารถบอกยกเลิกการวิจัยได้ตลอดเวลาในระหว่างการศึกษา โดยไม่ต้องแจ้ง

เหตุผล ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการดูแลหลังคลอด ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยใช้เวลากลุ่มตัวอย่างในการตัดสินใจ 2 ชั่วโมง เมื่อกลุ่มตัวอย่างสมัครใจยินยอมเข้าร่วมการวิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่าง บิดามารดา หรือผู้ปกครอง ลงชื่อในเอกสารการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้ว จึงจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยกลุ่มควบคุมจะได้รับการดูแลตามปกติจากพยาบาลประจำแผนกหลังคลอด และให้ตอบแบบประเมินการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเมื่อ 6 สัปดาห์หลังคลอด สำหรับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนให้กลุ่มทดลองเป็นรายบุคคล ดังนี้

ครั้งที่ 1 (หลังคลอดภายใน 24 ชั่วโมง) ผู้วิจัยส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยประเมินความพร้อมทางด้านร่างกายและอารมณ์ พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเมื่อมีความพร้อมแล้วผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และมอบหนังสือ “ให้ลูกกินนมกระป๋องแฉใจหรือ” ให้มารดาวิจัย หลังจากนั้นได้ให้มารดาฝึกทักษะการให้นมบุตร อัมบุตรเข้าเต้า ผู้วิจัยใช้คำพูดเพื่อชักจูงให้เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวก่อนกล่าวชื่นชมให้กำลังใจในขณะที่มารดาฝึกอัมบุตรเข้าเต้า เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ครั้งที่ 2 (หลังคลอด 48 ชั่วโมง) ผู้วิจัยประเมินความพร้อมทางด้านร่างกายและอารมณ์ ชักถามปัญหาที่เกิดจากการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา พร้อมให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา หลังจากนั้นให้มารดาทบทวนความรู้ที่ได้รับในครั้งที่ 1 แล้วจึงให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับโภชนาการในระยะให้นมบุตร การบีบเก็บน้ำนม ปัญหาที่พบบ่อยในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและแนวทางการแก้ไขปัญหา และให้ชมสื่อวีดิทัศน์ตัวแบบมารดาวิจัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ถึงแม้จะประสบปัญหาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาใน 2 วันแรกหลังคลอด

ครั้งที่ 3 (ก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล) ผู้วิจัยทบทวนความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

และอธิบายเพิ่มในส่วนที่มารดาไม่เข้าใจ หลังจากนั้นให้ชมสื่อวีดิทัศน์ตัวแบบมารดาวัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ถึงแม้จะประสบปัญหาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาใน 3 วันแรกหลังคลอด และผู้วิจัยพูดชักจูงให้มารดาเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ตามตัวแบบสัญลักษณ์ ผู้วิจัยได้จัดส่งความรู้ทั้ง 3 ครั้งที่ผ่านมาให้แก่มารดา รวมทั้งเปิดโอกาสให้มารดาที่มีปัญหาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหรือต้องการความช่วยเหลือ สามารถติดต่อผู้วิจัยทางโทรศัพท์ได้ในเวลา 08.00-20.00 น. และปรึกษาปัญหาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาผ่านทางสารสนเทศทางออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมง

ครั้งที่ 4-6 (หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล สัปดาห์ที่ 1, 2 และ 4) ผู้วิจัยติดตามเยี่ยมมารดาทางโทรศัพท์ โดยสอบถามเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียว ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา พร้อมทั้งให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหาพูดชักจูงให้มารดาเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าสามารถประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ และจัดส่งภาพการ์ตูนแทนคำพูดให้กำลังใจแก่มารดาผ่านทางสารสนเทศทางออนไลน์

ผู้วิจัยติดตามประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ของมารดาหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล สัปดาห์ที่ 2 และ 4

ครั้งที่ 7 (หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล สัปดาห์ที่ 6) ผู้วิจัยพบมารดาวัยรุ่นที่แผนกวางแผนครอบครัว โดยให้ตอบแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและแบบประเมินการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา กล่าวขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในเข้าร่วมการวิจัย และมอบแผ่นซีดีข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาทั้งหมดให้กับมารดาวัยรุ่นสำหรับกลุ่มควบคุมนั้น ภายหลังจากสิ้นสุดการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง พร้อมกับสื่อวีดิทัศน์ตัวแบบมารดาวัยรุ่นที่ประสบปัญหาการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างของความถี่ของประชากร 2 กลุ่มอิสระต่อกัน (Chi-square test)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นมารดาวัยรุ่นจำนวน 44 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 22 ราย และกลุ่มทดลอง 22 ราย ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test for independent samples) พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะของครอบครัว อาชีพ และรายได้ (n=44)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มควบคุม (n=22)		กลุ่มทดลอง (n=22)		P-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ	($\bar{x}$ = 17.32, S.D. = 1.58)		($\bar{x}$ = 17.50, S.D. = 1.22)		1.00 ^ก
14-16 ปี	6	27.30	6	27.30	
17-19 ปี	16	72.70	16	72.70	
ระดับการศึกษา					.208 ^ก
ประถมศึกษา	2	9.1	3	13.6	
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	59.10	15	68.2	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	7	31.8	4	18.2	
สถานภาพสมรส					
คู่	22	100	22	100	
ลักษณะของครอบครัว					.709 ^ก
ครอบครัวเดี่ยว	4	18.2	3	13.6	
ครอบครัวขยาย	18	81.8	19	86.4	
อาชีพ					.554 ^ก
นักเรียน/นักศึกษา	5	22.7	4	18.2	
รับจ้าง	5	22.7	4	18.2	
ค้าขาย	0	0	2	9.1	
ทำไร่/ทำสวน/ทำนา	1	4.5	1	4.5	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	11	50.0	11	50.0	
รายได้ เฉลี่ย/เดือน (บาท)					.598 ^ก
≤ 5,000	20	90.9	20	90.9	
5,001-10,000	2	9.1	2	9.1	

ก = Chi-Square test

ผลการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีการเรียนรู้ด้วยนโมตราอย่างเดี่ยวันที่ 6 สัปดาห์หลังทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ 6 สัปดาห์หลังคลอดระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา	กลุ่มควบคุม (n=22)		กลุ่มทดลอง (n=22)		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
นมมารดาอย่างเดียว	0	0	22	100	.001 ⁿ
นมมารดา ร่วมกับนมผสม	16	72.7	0	0	
นมผสม	6	27.3	0	0	

n = Chi-Square test

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวที่ 6 สัปดาห์หลังคลอดมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยุบรวมกับการพยาบาลตามปกติ มีผลทำให้กลุ่มทดลองเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองว่าสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวได้ โดยผ่านโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ Bandura (1997) จากแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง ดังนี้

1. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง เมื่อมารดาวัยรุ่นได้ฝึกปฏิบัติร่วมกับได้รับคำแนะนำ และความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขเกี่ยวกับวิธีการอุ้มบุตร และการให้บุตรดูดนมอย่างถูกวิธี ทำให้กลุ่มทดลองสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ดีมากขึ้น ซึ่งมารดาที่มีประสบการณ์และปฏิบัติพฤติกรรมในการอุ้มบุตรเข้าเต้าและให้บุตรดูดนมมารดาได้ ย่อมรับรู้และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติพฤติกรรมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ และเมื่อมารดาเกิดความมั่นใจจากการประสบความสำเร็จในการปฏิบัติเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา จะส่งผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวตามมา (Dennis & Faux, 1999)

2. การได้เห็นตัวแบบหรือประสบการณ์จากผู้อื่น เมื่อกลุ่มทดลองได้ชมสื่อวีดิทัศน์ตัวแบบมารดาวัยรุ่นที่

ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับตนเอง จึงทำให้กลุ่มทดลองเกิดการรับรู้ว่าหากมารดาตัวแบบสัญลักษณ์สามารถประสบความสำเร็จในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาได้ ตนเองก็สามารถปฏิบัติพฤติกรรมนี้ได้เช่นกัน (Dennis & Faux, 1999)

3. การชักจูงด้วยคำพูด เมื่อกลุ่มทดลองได้รับการพูดชักจูงให้เห็นถึงประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ให้กำลังใจ และเสริมแรงจากผู้วิจัย ทั้งขณะอยู่ในโรงพยาบาลและจากการโทรศัพท์ติดตามร่วมกับการสนทนาทางไลน์ ภายหลังจากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล เป็นการส่งเสริมให้กลุ่มทดลองเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติพฤติกรรมนั้นให้สำเร็จได้ (Dennis & Faux, 1999)

4. สภาพแวดล้อมร่างกายและอารมณ์ ก่อนการปฏิบัติกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา กลุ่มทดลองได้รับการประเมินความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจโดยการสังเกตและซักถาม การดูแลให้ได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ และการดูแลให้รับประทานยาบรรเทาปวดตามแผนการรักษา รวมทั้งเปิดโอกาสให้กลุ่มทดลองได้ระบายความรู้สึกต่างๆ ซึ่งการที่กลุ่มทดลองมีความสมบูรณ์แข็งแรงร่วมกับสภาวะอารมณ์ด้านบวก จะส่งผลให้บุคคลนั้นมี การรับรู้สมรรถนะแห่งตนเพิ่มมากขึ้น แต่ในทางกลับกันหากสภาวะร่างกายด้านลบ เช่น ปวดแผล เหนื่อยล้า ไม่สบาย เป็นต้น หรือสภาวะอารมณ์ด้านลบ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ความกลัว เป็นต้น จะส่งผล

ให้การรับรู้สมรรถนะแห่งตนลดลง และหลีกเลี่ยงการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น (Dennis & Faux, 1999)

ดังนั้น การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดียวยังผ่านแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง ร่วมกับการพยาบาลตามปกติ มีผลทำให้กลุ่มทดลองเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองว่าสามารถเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวได้ และส่งผลให้กลุ่มทดลองมีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวที่ 6 สัปดาห์ หลังคลอดมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผลการศึกษานี้คล้ายคลึงกับการศึกษาของ Blyth, Creedy, & Dennis (2002) ที่พบว่า มารดาที่มีคะแนนสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับมาก ในสัปดาห์ที่ 1 และ 4 จะเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพียงอย่างเดียว เมื่อเทียบกับมารดาที่มีคะแนนสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอยู่ในระดับน้อย และคล้ายกับการศึกษาของ Kingston, Dennis & Sword (2007) ที่พบว่าหลังจากให้การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาแก่มารดาโดยให้ชมวีดิทัศน์ตัวแบบสัญลักษณ์การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และติดตามเยี่ยมทางโทรศัพท์ 4 สัปดาห์หลังคลอด พบว่ามารดาที่ได้รับการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนมีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากกว่ามารดาที่ไม่ได้รับการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตน

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ตามแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตน และการติดตามทางโทรศัพท์ร่วมกับการสนทนาทางไลน์ เพื่อให้ความ

ช่วยเหลือในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างต่อเนื่อง เมื่อจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลแล้วจนกระทั่ง 6 สัปดาห์หลังคลอด ทำให้มารดาวัยรุ่นมีการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวเมื่อ 6 สัปดาห์หลังคลอด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาให้แก่พยาบาล และบุคลากรทางด้านสุขภาพในการส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกให้เพิ่มมากขึ้น
2. เป็นแนวทางในการอบรมบุคลากรทางการพยาบาลที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในสถานพยาบาลต่างๆ ในการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา
3. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ในรายวิชาการพยาบาลสูติศาสตร์และผดุงครรภ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาติดตามผลของการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาวัยรุ่นอย่างต่อเนื่องจนถึง 6 เดือนหลังคลอด
2. ควรนำวิธีการพัฒนาในการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาอย่างเดี่ยวไปประยุกต์ในมารดาในกลุ่มอื่นๆ เช่น มารดาทำงานนอกบ้าน มารดาที่คลอดบุตรก่อนกำหนด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Abedi, P., Jahanfar, S., Namvar, F., & Lee, J. (2016). Breastfeeding or nipple stimulation for reducing postpartum haemorrhage in the third stage of labour (Review). *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2016, 1.
- Budsangdee, B., Kantaruksa, K., & Chareonsanti. J. (2013). Effect of Self-efficacy Promotion on Success in Exclusive Breastfeeding among Cesarean Section Mothers. *Nursing Journal*, 40(3), 1-10. (In Thai)
- Bureau of Policy and Strategy Ministry of Public Health. (2015). *Strategy Indicators and Collection data 2015*. Retrived May 27, 2015, Retrived from http://203.157.181.5/yasopho/plan58/kpi_update_30sep2014.pdf (In Thai)
- Bureau of Reproductive Health, Department of Health, Ministry of Public Health. (2015). *Statistics on Adolescent Births, Thailand 2015*. Retrived May 27, 2016, Retrived from http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/brochure/statistics_adolescent15.pdf (In Thai)
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and company.
- Blyth, R., Creedy, D. K., & Dennis, C. L. (2002). Effect of maternal confidence on breastfeeding duration: An application of breastfeeding self-efficacy theory. *Birth*, 29(4), 278-284.
- Borba, L. S., & Valentini, N. C. (2015). Mothers and cognitive development of infants of adolescent and adult mothers: Longitudinal study. *Revista Brasileira de Cineantropometria e Desempenho Humano* 2015, 17(4), 488-449.
- Burn, N., & Grove, S. K. (2005). *The practice of nursing research conduct, critique, & utilization* (5th ed.). Philadelphia: Elsevier saunders.
- Cunnington, A. J. (2001). What's so bad about teenage pregnancy. *The Journal of Family Planning and Reproductive Health Care*, 27(1), 36-41.
- Dennis, C. L., & Faux, S. (1999). Development and psychometric testing of the Breastfeeding Self-Efficacy Scale. *Research in Nursing and Health*, 22, 399-409.
- Durham Region Health Department. (2012). Infant feeding surveillance system: Focused report on infant feeding among adolescent mothers. Website http://www.durham.ca/departments/health/health_statistics/IFSSadolescentMothers.pdf, 9 April 2015.
- Horta, B. L., Victora, C. G. & World Health Organization. (2013a). *Long-term effects of breastfeeding: A systematic review*. Retrived May 27, 2015, Retrived From https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/79198/9789241505307_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Horta, B. L., Victora, C. G. & World Health Organization (2013b). *Short-term effects of breastfeeding: A systematic review on the benefits of breastfeeding on diarrhea and pneumonia mortality*. Retrived May 27, 2015, Retrived From https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/95585/9789241506120_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Jintrawet, U., Somboon, L., & Thongsawat, T. (2010). [Evaluation of Self-efficacy in Breastfeeding]. (Unpublished doctoral dissertation). Chiang Mai University. (In Thai)
- Kingston, D., Dennis, C. L., & Sword, W. (2007). Exploring breast-feeding self-efficacy. *The Journal of Perinatal and Neonatal Nursing*, 21(3), 207-212
- Maehr, J. C., Lizarraga, J. L., Wingard, D. L., & Felice, M. E. (1993). A comparative study of adolescent and adult mothers who intend breastfeed. *Journal of Adolescent Health*, 14, 453-457.
- McNeely, C., & Blanchard, J. (2009). *The teen years explained: A guide to healthy adolescent development*. Baltimore, MD: Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health.
- Neal, Z., Matthews, Z., Frost, M., Fogstad, H., Camacho, A. V., & Laski, L. (2012). Childbearing in adolescent aged 12-15 years in low resource countries: A neglected issue. New estimates from demographic and household surveys in 42 countries. *Nordic Federation of Societies and Gynecology*, 91, 1114-1118.
- National Statistical Office. (2016). Survey of the situation of children and women in Thailand 2015-2016 Retrived September 17, 2016, Retrived from <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/child-women58.pdf> (In Thai)
- Pentecost, R., & Grassley, J. S. (2013). Adolescent's needs for nurse' support when initiating breastfeeding. *Journal of Human Lactation*, 30 (2), 224-228.
- Smith, P. H., Coley, S. L., Labbok, M. H., Cupito, S., & Nwokah, E. (2012). Early breastfeeding experiences of adolescent mothers: A qualitative prospective study. *International Breastfeeding Journal* 2012, 7(1), 7-13.
- The United Nations Children's Fund. (2013). *Improving child nutrition: The achievable Imperative for global progress*. Website <http://data.unicef.org/nutrition/iycf>, 16 November 2014.
- World Health Organization. (2014). Adolescent pregnancy. Website http://www.who.int/maternal_child_adolescent/topics/maternal/adolescent_pregnancy/en/, 4 February 2015.